

Jazyk C

Práce se soubory

Mgr. Markéta Trnečková, Ph.D.

Palacký University, Olomouc

- posloupnost bytů uložených v několika blocích – **proud dat** (stream)
- soubory:
  - textové
  - binární

Example

Číslo 65535 zabere v textovém souboru prostor 5 bytů, zatímco v binárním stačí byty 2.

- **buffer**

- **Základní datový typ:** ukazatel na objekt typu FILE

```
FILE *f;
```

- **Otevření souboru:** fopen()

```
f = fopen(soubor, rezim);
```

- **Uzavření souboru:** fclose()

```
fclose(f);
```

Požadavek	Režim otevření					
	''r''	''w''	''a''	''r+''	''w+''	''a+''
soubor musí existovat	×			×		
existující soubor bude vymazán		×			×	
existující soubor bude rozšiřován			×			×
neexistující soubor bude založen		×	×		×	×
data lze odkudkoliv číst	×		×	×	×	×
data lze kamkoliv zapisovat		×		×	×	
data lze zapisovat pouze na konec			×			×

■ formátovaně:

- `fprintf()`
- `fscanf()`

■ neformátovaně:

- po znacích – `getc()`, `putc()`, `fgetc()`, `fputc()`
- po řádcích – `fgets()`, `fputs()`
- po blocích – `fread()`, `fwrite()`

Konec souboru – EOF

„Vrací-li funkce chybový kód jako znamení potíží, budeš sledovat její návratovou hodnotu, ano i tehdy, když kontroly ztrojnásobí délku tvého kódu a způsobí puchýře na tvých prstech. Neboť jestliže se domníváš, že "se to nemůže stát", budeš zajisté potrestán za svou domýšlivost.“

(Henry Spencer)

■ Při chybě:

- `fopen()` vrací `NULL`
- `fclose()` vrací konstantu `EOF`

Example

```
#include <stdio.h>

int main(){
    FILE *fr;

    if((fr = fopen("soubor.txt", "r"))==NULL)
        printf("soubor.txt se nepodarilo otevrit \n");

    if(fclose(fr)==EOF)
        printf("soubor.txt se nepodarilo uzavrit \n");

    return 0;
}
```


Example

```
/* formatovane cteni ze souboru */  
fscanf(f, "format", argumenty);  
  
/* formatovany zapis do souboru */  
fprintf(f, "format", argumenty);
```

f proud dat typu FILE*

Example

```
/* cteni znaku ze souboru */  
c = getc(f);  
c = fgetc(f);  
  
/* zapis znaku c do souboru */  
putc(c, f);  
fputc(c, f);
```

f proud dat typu FILE*

c proměnná, z/do které budeme načítat znak

Example

```
/* cteni radku ze souboru */  
char *fgets(char *str, int max, FILE *fr);  
  
/* zapis radku c do souboru */  
char *fputs(char *str, FILE *fw);
```

`fr` proud dat typu `FILE*`

`str` řetězec, z/do kterého budeme načítat řádek

`max` maximální počet načítaných znaků

Example

```
/* cteni bloku */
int fread(void *kam, size_t rozmer, size_t pocet, FILE *fr);

/* zapis */
int fwrite(void *odkud, size_t rozmer, size_t pocet, FILE *fw);
```

`fr`, `fw` proud dat typu `FILE*`

`kam` ukazatel do paměti, kam budeme načítat

`odkud` ukazatel do paměti, odkud budeme načítat

`rozmer` velikost položky, kterou načítáme (v bytech)

`pocet` počet načítaných položek

`feof()` testuje konec souboru

`ferror()` testuje zda nedošlo k chybě

- **kurzor** – pozice v souboru
- **změna pozice** – `fseek()`

Example

```
int fseek(FILE *f, long posun, int odkud);
```

`fr`, `fw` proud dat typu `FILE*`
`posun` o kolik bytů se má kurzor posunout
`odkud` odkud se posun počítá

- **odkud:**
  - `SEEK_SET` – začátek souboru,
  - `SEEK_CUR` – aktuální pozice,
  - `SEEK_END` – konec souboru.

- `ftell()` – vrací aktuální pozici kurzoru v souboru `f`
- `rewind()` – posune kurzor na začátek souboru `f`
- `ungetc()` – vrácení znaku zpět do bufferu

- knihovna `stdio` obsahuje ukazatele typu `FILE*`:
  - `stdin` – většinou vstup z klávesnice
  - `stdout` – většinou výpis do konzole
  - `stderr` – výpis chybových zpráv

Example

```
/* cteni jednoho znaku z klavesnice */
getc(stdin);
getchar();

/* vypis jednoho znaku na obrazovku */
putc(c, stdout);
putchar(c);
```


Operační systém:

```
C:\Umisteni_souboru\program.exe > output.txt
```

```
C:\Umisteni_souboru\program.exe < input.txt
```

```
C:\Umisteni_souboru\program1.exe | program2.exe
```


- **Řádkové bufferování** – `stdin`
- **Blokové bufferování** – práce se soubory
- **Žádné bufferování** – `stdout` a `stderr`.

- `setbuf()`

```
void setbuf(FILE *f, char *buffer);
```

- `setvbuf()`

```
int setvbuf(FILE *f, char *buffer, int režim, int velikost);
```

režimy bufferování:

- `_IOFBF` – blokové (F – full)
- `_IOLBF` – řádkové (L – line)
- `_IONBF` – žádné (N – none)

- `freopen()`

```
FILE *freopen(const char *jmeno, char *rezim, FILE *stream);
```

- `rename()`

```
int rename(const char *stary, const char *novy);
```

- `remove()`

```
int remove(const char *jmeno);
```

- `tmpfile()`

```
FILE *tmpfile();
```


- 1** Napište program, který bude číst ze souboru desetinná čísla (libovolný počet) a vrátí jejich průměr.
- 2** Napište program tak, aby zkusil číst neexistující soubor. Zajistěte, aby program vhodně reagoval na tuto situaci.
- 3** Napište program, který spočítá celkový počet znaků v souboru.
- 4** Napište program, který uloží čísla od 0 do 9 do binárního i textového souboru. Zjistěte velikosti těchto souborů. Otevře si tyto soubory v textovém editoru.
- 5** Napište program, který uloží číslo 1234567 do binárního i textového souboru. Zjistěte velikosti těchto souborů. Proč je v minulém případě velikost binárního souboru větší a v tomto ne?
- 6** Napište program, který do binárního souboru uloží pole desetinných čísel (záleží na vás, jak velké).

- 7 Napište program, který z desetinných čísel uložených v binárním souboru (například vytvořeného v předchozí úloze) spočítá průměr. Měl by být napsán obecně tak, aby fungoval i když nebudeme vědět, kolik je v souboru čísel.
- 8 Napište program, který čte znaky ze vstupního souboru a opisuje je buď na obrazovku, nebo do souboru `''novy.txt''`. To, kam se má provést výstup, zvolí uživatel.
- 9 Napište program, který čte čísla ze vstupního souboru a ukládá je do jiného souboru. Pokud je čtené číslo větší než 100, číslo se neuloží do souboru, ale na obrazovku se vypíše chybová hláška `Špatně zadané číslo CISLO` (CISLO je konkrétní číslo). Použijte vhodně proud `stderr`.
- 10 Předpokládejme, že existuje soubor `zprava.txt`, obsahující následující text (bez uvozovek, včetně mezer):
`''jakuzyp k sec stje v cajooecl''`
Máme následující program `tajemstvi`:

Example

```
#include <stdio.h>

int main(){
    char c;
    int i=0;
    while ((c=getchar()) != EOF){
        if ((i % 4) > 1)
            putchar(c, stdout);
        else
            putchar(c, stderr);
        i++;
    }
    return 0;
}
```

Co bude obsahem souborů zprava1.txt a zprava2.txt, pokud program spustíme následujícím způsobem?

```
tajemstvi.exe < zprava.txt > zprava1.txt 2> zprava2.txt
```